

Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kirjanpitolain 1 luvun muuttamisesta VN/10187/2024

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua työ- ja elinkeinoministeriölle kirjanpitolain 1 luvun muuttamista koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta.

Esitysluonnoksen tavoitteena on keventää suomalaisten yritysten hallinnollista raskautta nostamalla kirjanpitolakiin sisältyvät yritysten kokorajat uuden komissiodirektiivin mukaisiin aikaisempaa korkeampiin maksimitasoihin¹. Rajojen korotus pienentäisi merkittävästi kestävyysraportoinnin piirissä olevien yritysten joukkoa heikentäen siten olennaisesti sidosryhmien mahdollisuuksia saada tietoa yritysten toiminnasta. Epäsuorasti muutoksella voisi olla myös negatiivisia ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksia.

Finnwatch esittää, että kokorajat säilytetään nykyisellä tasolla.

Esitetyt muutokset

Esitysluonnoksessa yritysluokkien uusiksi raja-arvoiksi esitetään seuraavia (suluissa nykyinen raja-arvo):

- mikroyritykset: tase 450 000 euroa (350 000 euroa), liikevaihto 900 000 euroa (700 000 euroa) ja henkilöstöä keskim. 10 hlöä (10 hlöä)²
- pienyritykset: tase 7 500 000 euroa (6 000 000 euroa), liikevaihto 15 000 000 euroa (12 000 000 euroa) ja henkilöstöä keskim. 50 hlöä (50 hlöä)³
- keskikokoiset ja suuryritykset: tase 25 000 000 euroa (20 000 000 euroa), liikevaihto 50 000 000 euroa (40 000 000 euroa) ja henkilöä keskim. 250 hlöä (250 hlöä)⁴.

Kokorajojen korottaminen johtaa käytännön tasolla siihen, että osalla yrityksistä kirjanpitolain mukainen kokoluokka muuttuu: esimerkiksi noin 15 prosenttia nykyisellään suuryritykseksi luokiteltavista yrityksistä jäisi uusien rajojen alle eivätkä suuryrityksiä koskevat raportointivelvoitteet siten koskisi enää näitä yrityksiä.

¹ Uudessa komissiodirektiivissä raja-arvoja ja niihin liittyviä jäsenvaltioharkintaisia korotusoptioita on korotettu noin 25 prosentilla aiemmasta vuosien 2013-2023 inflaatiokehityksen huomioimiseksi.

² Mikroyritykseksi katsotaan yritys, jolla sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella ylittyy enintään yksi kolmesta raja-arvosta.

³ Pienyritykseksi katsotaan yritys, jolla sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella ylittyy enintään yksi kolmesta raja-arvosta.

⁴ Keskikokoiseksi yritykseksi katsotaan yritys, jolla sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella ylittyy enintään yksi kolmesta raja-arvosta. Suuryritykseksi katsotaan yritys, jolla sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella ylittyy vähintään kaksi kolmesta raja-arvosta.

Komissiodirektiivi ei edellytä muutoksia Suomessa sovellettaviin kokorajoihin

Suomessa pienyrityksiä koskevat kokorajat ylittävät jo nykyisellään uuden komissiodirektiivin mukaiset minimiraja-arvot, koska Suomi on käyttänyt nk. jäsenvaltioharkintaista korotusoptiota ja asettanut pienyrityksiä koskevat kokorajat aiemman sääntelyn mukaista alarajaa korkeammalle. Siten komissiodirektiivi ei velvoita Suomea muuttamaan pienyritysten kokorajoja nykyisestä. Muiden yrityskokoluokkien (kuin pienyritysten) osalta tilinpäätösdirektiivi puolestaan sallii kansallisten rajojen asettamisen komissiodirektiivissä esitettyjä rajoja alemmalle tasolle. Tästä johtuen Suomen ei tarvitsisi nostaa myöskään mikroyrityksiä sekä keskikokoisia ja suuria yrityksiä koskevia kokorajoja, vaikka Suomen kansalliset rajat ovatkin nykyisellään alhaisemmat kuin uuden komissiodirektiivin mukaiset raja-arvot. Näin ollen EU-sääntelystä nousevaa muutostarvetta ei Suomen tapauksessa ole, ja muutokset olisi myös mahdollista jättää toteuttamatta.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettuja muutoksia perustellaan sillä, että ilman rajojen korottamista suomalaisten yritysten hallinnollinen rasite voisi muodostua suhteellisesti eurooppalaisia kilpailijoita suuremmaksi, koska muiden ETA-maiden oletetaan hyödyntävän komissiodirektiivin tuomaa korotusmahdollisuutta täysimääräisesti. Mitään takeita tämän oletuksen toteutumisesta ei kuitenkaan ole eikä hallituksen esitysluonnoksesta käy ilmi, kuinka yhtenäisiä raja-arvot ovat nykyisellään eri EU-maita vertailtaessa.

Rajojen korottamisella voi olla negatiivisia vaikutuksia

Rajojen korottamisen keskeiset vaikutukset syntyvät kokoluokkiin sidotuista raportointivelvoitteista, joiden ulkopuolelle osa yrityksistä rajautuu, jos rajoja nostetaan. Yrityksen kokoluokka vaikuttaa mm. tilinpäätöksen sisältövaatimukseen: esimerkiksi rahoituslaskelman laatiminen on pakollista vain suuryrityksille ja yleisen edun kannalta merkittäville yhteisöille, ja mikro- ja pienyritykset on vapautettu toimintakertomuksen laatimisvelvoitteelta, mikäli ne eivät ole julkisia yhtiöitä tai yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä. Myös konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus kytkeytyy pienyrityksen raja-arvoihin: jos konserniyhtiöiden yhteenlasketut luvut ylittävät pienyrityksille asetetut raja-arvot korkeintaan yhden tunnusluvun kohdalla, konsernitilinpäätöstä ei tarvitse laatia.

Muutosesityksen keskeisimmät vaikutukset liittyvät kuitenkin kestävyysraportointidirektiiviin (CSRD), jonka soveltamisala rajautuu suuryrityksiin ja listayhtiöihin. Esitettyjen muutosten seurauksena CSRD-velvoitteiden piirissä olevien suomalaisyritysten määrä pienenisi 270:llä, koska uudet korkeammat raja-arvot eivät näiden yritysten kohdalla ylittyisi. Peräti 15 prosenttia nykyrajojen perusteella CSRD:n piirissä olevista yrityksistä jäisi muutosten seurauksena raportointivelvoitteiden ulkopuolelle.

Kestävyysraportoinnin piirissä olevien yritysten määrän radikaali pieneneminen heikentäisi merkittävästi sidosryhmien tiedonsaantia mm. yritystoiminnan ihmisoikeus- ja

ympäristövaikutuksista. Raportointivelvoitteilta vapautuminen johtaisi suurella todennäköisyydellä myös siihen, että yrityksissä tehtävää vastuullisuustyötä leikattaisiin, sillä raportointivelvoitteet ovat tällä hetkellä yksi keskeinen kannuste vastuullisuusasioista huolehtimiselle. Näin ollen muutoksella voi olettaa olevan myös negatiivisia ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksia.

Hallituksen esitysluonnoksessa muutosten vaikutuksia käsitellään lähes yksinomaan siitä näkökulmasta, millaisia säästöjä raportoimatta jättäminen voisi yrityksille tuoda. Sidosryhmien tiedonsaannin heikkeneminen mainitaan yhdellä lauseella ja vaikutukset yritysten vastuullisuustyöhön ja sitä kautta mm. ihmisoikeuksien toteutumiseen arvoketjuissa sivuutetaan kokonaan, vaikka seuraukset voivat olla merkittäviä. Hyötyjen ja haittojen arviointia voi siten pitää puutteellisena. Finnwatch katsoo, että muutoksen negatiivisten vaikutusten vuoksi muutosesityksestä tulisi luopua kokonaan ja yritysten kokorajat tulisi säilyttää nykyisellä tasolla.